

15 בנובמבר 2023

לכבוד:

ח"כ קטי קטרין שטרית
ועדת הבריאות כנסת ישראל

נכבדי, גברתי,

הנדון: נייר עמדה מטעם ארגון משפחה חדשה

מוגש לוועדת הבריאות לדיון בראשות חה"כ קטי שטרית בנושא "חוק ההמשכיות"

השוואת מעמד בני זוג להט"בים ודיגיטציה של מסמכי הבעת רצון להמשכיות.

"חוק שימוש בזרע של נפטר לשם הולדה התשפ"ב 2022

"חוק שימוש בזרע של נפטר לשם הולדה התשפ"ג 2023¹

הננו מגישים נייר עמדה בנושא שבסמך, כמוזמנים לוועדת המשנה בנושא "חוק ההמשכיות" חוק שימוש בזרע של נפטר לשם הולדה התשפ"ג 2023.

מאז קום המדינה לא השכילה מדינת ישראל לחוקק חוק ליברלי שוויוני המיישם את זכותו של כל אדם לזוגיות ולמשפחה, זכות אשר זכתה להיכלל במגילת זכויות האדם כמו באמנה לזכויות חברתיות וכלכליות שישראל חתומה עליה.

1. ארגון **משפחה חדשה**, הנו ארגון זכויות אדם, המוביל את המאבק לזכותו הלגיטימית של כל אדם להקים תא משפחתי בדרך של זוגיות או הורות. הארגון רואה ביחסים בתוך המשפחה בבואה של זכויות אדם חברתיות, ורואה את זכות האדם למשפחה כזכות חוקתית, המחייבת את המדינה והחברה להגן עליה.

אחד מהנושאים החשובים ביותר בו עוסק הארגון מאז הקמתו ואף היוזם שלו הוא נושא **השימוש בזרע של נפטר** אחרי מותו כפי שבא לידי ביטוי באבן היסוד שהניח הארגון לקידום רעיון זה שנרשם במשרד המשפטים תחת השם "**צוואה הביולוגית**"² מסמך יסוד זה מגלם בצורתו כצוואה, את רצונו של האדם בהמשכיות.

אף שהח"מ היא היוזמת של הצעת החוק בנושא זה בגלגולה הראשון משנת 2017, (הצעה הונחה על שולחן הכנסת ע"י ח"כ לשעבר, רויטל סוויד (עבודה)³ (מצ"ב העתק), הרי בהצעת החוק הנוכחית

¹ הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים והונחה על שולחן הכנסת ביום כ"ז באדר התשפ"ג (20.03.2023)

² רישום במשרד המשפטים – סימן מס' 229995

³ הצעת חוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום) תיקון שימוש בזרע חייל שנספה) התשע"ז – 2017 מס 2015914

ולפני שתעבור לקריאות בכנסת, נדרש תיקון דחוף ומהותי ביותר המתייחס למעמדו של בן זוג של נפטר.

סעיף 2 להצעה הנוכחית, סעיף ההגדרות נוקט לשון מגבילה הלוקה באי שוויון מגדרי העוברת כחוט השני לאורך נוסח הצעת החוק כולו.

וכך נכתב בסעיף 2 לחוק (הגדרות):

- "בת זוג" של הנפטר – מי שבעת פטירתו של הנפטר הייתה אשתו או ידועה בציבור כבת זוג, והכל ובלבד שלא היה ביניהם פירוש של קבע ערב הפטירה".

במקום זאת יש לתקן את הנוסח כך שהמונח "בת זוג" של נפטר יכלול גם "בן זוג" של נפטר.
התיקון הנדרש מחייב תיקון של כל נוסח הצעת החוק באופן בו יתוקן הנוסח בכל מקום בו נזכרת בת זוג יצוין גם בן זוג.

2. בשנת 2012 הוועדה הציבורית לבחינת הסדרה חקיקתית של נושא הפרייון וההולדה בישראל בראשות פרופ' שלמה מוריוסף, נדרשה לסוגית שימוש בזרע מנפטר ובין היתר הסתמכה על חוות הדעת שהוגשה לה מטעם הח"מ. בהמלצותיה ממאי 2012 המליצה בדעת רוב, כי מי שהפקיד בחייו זרע בבנק זרע יידרש לתת הוראות מפורשות בדבר השימוש בזרעו לאחר פטירתו, וכי לאחר פטירתו יש לכבד כל הוראה שנתן - לרבות הוראה להפריית אישה אחרת או מתן רשות להוריו או לקרוב אחר לקבוע את דרך השימוש בזרע. קרוב אחר על פי המלצתנו דאז יוחס גם לבן זוג בהתאמה. בן זוג אשר ביקש לבנות משפחה עם בן זוגו ובנסיבות החיים העצובות, מצא את עצמו אלמן שחרב עליו עולמו, אינו נופל כמלוא הנימה מבת זוג ומכאן זכאי לזכות להמשכיות והורות גם במסגרת תא משפחתי להט"בי.
אך שהוועדה הציבורית נמנעה לנקוט לשון בן זוג במפורש היא בכל זאת הותירה חלון הזדמנויות כשטרח לציין את המונח "קרוב אחר" ואנו רואים חובה מוסרית לדרוש החלה שווה בעניין זה גם על בן זוג.

3. מלחמת "חרבות ברזל" המתנהלת בימים אלו, העלתה על סדר היום האנושי והחברתי את זכותו של בן זוגו של נפטר באופן שווה לבת זוג של נפטר.

כבר בשנת 2006 הכירה מדינת ישראל במעמדם הרשמי של בני זוג להט"בים שנישאו במדינה זרה שבה מוכרים נישואים של בני זוג מאותו המין, והציגו תעודה שמעידה על כך לפקיד הרישום של משרד הפנים, להירשם במרשם האוכלוסין כנשואים כך נקבע בפסיקה מיום⁴.

⁴ בגן 3045/05 יוסי בן-ארי נ' מנהל מינהל האוכלוסין, פ"ד סא(3) 537 מיום 21.11.2006

לימים, הכירה פסיקה עניפה במעמדם של בני זוג מאותו מין **כידועים בציבור** והרחיבה את היריעה גם לזכותם המלאה ליהנות מזכויות כבני זוג נשואים (ראה לעניין זה אתר המוסד לביטוח הלאומי)⁵ מכאן, שאין נדרשת פרשנות מרחיבה לגבי המושג בת זוג וממילא הוא כולל גם בת זוג ידועה בציבור. מאחר ובני זוג מאותו מין הוכרו אף הם כידועים בציבור על פי אותם הקריטריונים, די להוסיף את המונח בן זוג, בהצעת חוק זו, שיגלם בתוכו גם בן זוג ידוע בציבור.

ביום 6 בנובמבר 2023 הכנסת אישרה בקריאה שלישית תיקון **בחוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום), תש"י-1950**, באופן שיכיר גם בבן או בת זוג של נופלים להט"בים כאלמן או אלמנת צה"ל. זאת, על רקע נפילתו של חבר הקהילה הגאה, קצין הלוט"ר סרן במיל' **שגי גולן ז"ל**.

בנסיבות אלה, דומה כי חובה מוסרית וערכית לערוך תיקון דומה בהצעת החוק הנוכחית ואף בה להוסיף את המונח "בן זוג".

4. זאת ועוד, אנו מבקשים להוסיף, כי בינתיים חלו שינויים דרמטיים בטיפול בסוגיית הזרע מנפטר וכי ביום 10 באוקטובר 2023 בעקבות מצב המלחמה, הנחתה היועמ"שית לממשלה במסגרת הוראת שעה את גורמי המדינה לאפשר לבני המשפחה לבקש לשאוב זרע מאדם שנפטר (לרבות חייל שנהרג) גם בלי צורך לפנות לבית משפט לקבלת צו⁶.

בהתאם לאחרונה, מסר צה"ל כי רשויות הצבא קיבלו הנחייה להודיע למשפחות החללים באופן יזום על זכותן לבקש לשאוב זרע.

הנחייה זאת, מעידה הן על מגמה חיובית בהכלה והחלה של נושא הטיפול בזרע מנפטר ובעטייה הצורך להמשיך להתקדם בנושא.

נוכח זאת, אנו סבורים שיש להמשיך בהאצת התהליך ונגישותו.

5. טיפול בדיגיטציה של ההליך

על מנת להמשיך במגמת ההפשטה והנגישות של ההליך, אנו מפנים את תשומת ליבכם לאמור בסעיף 23 (ד) **הוראות מיוחדות לעניין חיילים**, כדלקמן;

"23(ד) שר הביטחון, בהסכמת שר המשפטים, יקבע **דרך מותאמת דיגיטלית** למתן ההנחיות בידי חייל במקום הדרך הקבועה בסעיף 4 ובלבד שבדרך האמורה ניתן לאמת את זהותו של נותן ההנחיות, מתאפשר לחייל בכל עת במהלך שירותו הסדיר לשנותן, ונמסר באמצעותה מידע כאמור בסעיף קטן (א); תקנות ראשונות לפי סעיף קטן זה יותקנו עד יום תחילתו של חוק זה".

⁵ <https://www.btl.gov.il/Insurance/National%20Insurance/Pages/yedyuyimBtzibur.aspx>
6 הנחיות היועמ"ש לממשלה 1.2202 בדבר נטילת זרע לאחר המוות ושימוש בו.

למותר לציין שהמהלך הטכנולוגי המתבקש בעניין זה מטופל על ידינו כארגון הפועל ויוזם בתחום זה כבר למעלה מ 25 שנים ובימים אלו יזמנו פרויקט דיגיטלי הזוכה להיענות מרשימה.

פרויקט "אָהרי" הינו מיזם טכנולוגי המציע שימוש בטופס דיגיטלי מותאם אישית שמעמיד לרשות כל חייל המעוניין בכך, את האפשרות למלא את "**כתב הרצון**" שלו. כתב הרצון הוא מסמך דיגיטלי בו מציין החייל (או כל אדם אחר) את הוראותיו הספציפיות ביחס לבקשתו לשימור זרעו. הטופס מכיל גם את ההוראה המאשרת שאיבת זרע במקרה של אסון וכולל הצהרה של המבקש ליצור חיים חדשים.

באמצעות מיזם זה (**המוגש כמסמך אלקטרוני**) הבקשה הינה פשוטה וללא עלות, והיא עולה בקנה אחד עם דרישות הדין. מסמך זה ימנע פרשנויות שונות ותהיות באשר לעמדתו של המנוח. אנו סבורים שכל חייל וכל אדם אחר, וכן הורים ובני זוג, צריכים להכיר אפשרות זו כבר היום. למותר לציין כי בעניין זה נעשתה פנייה על ידינו לראש אכ"א האלוף יניב עשור (מצורף העתק מהפנייה).

צעד זה נעשה לטובת רשויות הבטחון לשם הקלה וסיוע בהליך כפי שהתכוון המחוקק באופן שימנע את הצורך להתמודד מול שאלות מורכבות מצד משפחות שכולות בנושא זה, וכל משפחה תוכל לקבל החלטה בעצמה על פי צו מצפונה.

לאור מידע זה המובא בפניכם ;

- א. נשמח באם חקיקה זאת תקודם ברוח הדברים שציינו כאן ותצא לפועל בקרוב ובמהרה.
- ב. כמו כן, נשמח לשתף פעולה בנושא זה.

בברכה,

אירית רוזנבלום, עו"ד
מייסדת ומנכ"לית "משפחה חדשה"

העתק : יו"ר הכנסת חה"כ אמיר אוחנה
ח"כ יו"ר הועדה אוריאל בוסו
חברי ועדת הבריאות
ח"כ עידן רול
ח"כ יוראי להב הרצנו

מספר פנימי : 2015914

הכנסת העשרים

יוזמים : חברי הכנסת רויטל סויד

חוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום) (תיקון- שימוש בזרע חייל שנספה)
התשע"ז-2017

פרק שביעי 2: שימוש בזרע של חייל שנספה

1. בחוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום), התשי"י-1950, אחרי סעיף 35א יבוא :
פרק שביעי 2: שימוש בזרע של חייל שנספה, סעיף 35ב.

הוספת פרק
שביעי 2,
סעיף
35ב

(1) ניספה חייל, יהיו רשאים בת זוגו או הוריו
לבקש ליטול ממנו זרע תוך 72 שעות לאחר
שנקבע מותו.

35 ב נטילה
ושימוש בזרע
של חייל
לאחר המוות.

(2) שימוש בזרע שניטל מחייל לאחר מותו, ייעשה
בהתאם לאחד מאלה :

- (א) הותיר, החייל שנספה הוראות בכתב, יפעלו על פי ההוראות שהותיר.
- (ב) לא הותיר, החייל שנספה הוראות בכתב, תהא רשאית, אשתו או בת זוגו הקבועה בלבד, להרות מזרעו או להפרות את ביציותיה בזרעו.
- (ג) לא הותיר החייל שניספה הוראות בכתב, ואשתו או בת זוגו הקבועה, אינה מעוניינת להתעבר מזרעו ולא היו להם ילדים משותפים, או לא הייתה לחייל אישה או בת זוג, יהיו רשאים אביו ואמו או מי מהם, לפנות לבית משפט בבקשה לעשות שימוש בזרע לצורכי הפרייתה של אישה מסוימת שאיננה בת זוגו.
- (ד) לעניין חוק זה הצאצא שיוולד אינו יתום צה"ל כמוגדר בחוק.

דברי הסבר

הצעת חוק דנא נועדה להסדיר את המשכיותו של חייל שנספה במהלך שירותו הצבאי, ולא הותיר אחריו צאצאים, על ידי מתן זכות לאשתו או בת זוגו הקבועה או הוריו להשתמש בזרעו לאחר מותו.

מדינת ישראל למודת כאב השכול, איבדה את מיטב בניה ובנותיה שנפלו בהגנה על בטחון המדינה. חייהם של חיילים צעירים נגדעו באיבם ולמדינת ישראל חוב מוסרי למשפחות השכולות אשר איבדו את היקר להם מכל. לצד הכאב לו אין מרפה מבקשות משפחות חיילים שנספו להמשיך את השושלת המשפחתית דרך מי שהיה ואיננו עוד. אחריות המדינה השולחת את בניה ובנותיה להגן על בטחונה, אינה מסתכמת במתן פיצוי חומרי לבני המשפחה שנותרו, אלא שבכוחה לאפשר שימוש בטכנולוגיות מתקדמות, באופן שיאפשר למשפחות להעמיד צאצאים מהנספה ולשמר המשכיותו. הולדה מזרע של חייל שנפל בעת שירותו הצבאי, היא בראש ובראשונה המשכיות מהחייל שנפל ובנוסף היא אף מחווה מועטה למשפחה אשר יכולה לסייע בשיקומה; בשיקום אשתו; בת זוגו והוריו של החלל.

הצעת חוק המשכיות מתבססת על כך כי חזקה על אדם שהוא רוצה בהמשכיותו בדרך של העמדת צאצאים אחריו, אלא אם ביקש אחרת במפורש בכתב או בעל-פה או בהתנהגות מפורשת, קל וחומר אדם אשר נישא או חי בזוגיות, די באלו בכדי ללמד על רצונו בהמשכיות. לפיכך, עולה הצעת חוק זו עם חובתנו כחברה לכבד את רצון הנפטר ברצונו בהמשכיות. בהיעדר אינדיקציה להתנגדות כאמור ראוי להתיר שימוש בזרע לצורך כך. עוד יצוין כי מצוות "פרו ורבו" ליוותה את עם ישראל לכל אורך ההיסטוריה ומהווה אחד מהערכים העיקריים המאפיינים את חיינו היום כעם.

בשנת 2002, אירע מקרה ראשון מסוגו של חייל צה"ל אשר נהרג בעת שירותו הצבאי מאש צלפים בעזה, ומשפחתו ביקשה לשאוב את זרעו לאחר מותו על מנת להביא להמשכיותו ולהעמיד לו צאצאים. שתיים עשרה שנה לאחר נפילתו, זכה החייל הנספה להמשכיות. המשכיותו התאפשרה באמצעות אישה פנויה שלא הכיר קודם לכן, אשר הרתה מזרעו והולידה ממנו בת אותה היא מגדלת כאם, וכנכדה להורי החייל. מאז ראשית שנות האלפיים נולדו עשרות ילדים בדרך זו. בחירתה של האם אשר הולידה ילד מזרעו של החייל שנפל, אף שלא הייתה בת זוגו, היא בחירה בין הולדה מזרע אנונימי מבנק הזרע או הולדה מזרעו של אדם אשר ניתן להכיר את אישיותו כפי שהיה, ללמוד סיפורו ועברו, ולהכיר את בני משפחתו, אשר יהיו לו כסב וסבתא, כל זאת תוך המשכיותו והעמדת צאצאים מזרעו. לעניין חוק זה הצאצא שייוולד אינו יתום צה"ל כמוגדר בחוק.

מדינת ישראל המוקירה את חייליה, חבה להם את האפשריות להמשכיות, אף במותם. הצעת חוק המשכיות מבקשת לאפשר זאת. זהו החוב המוסרי, הרגשי והערכי שלנו למשפחות השכולות ששלחו את בניהם לצבא הגנה לישראל והם לא שבו לביתם בחיים.

בייזום וניסוח הצעת חוק זו סייעה עו"ד אירית רוזנבלום, מייסדת ארגון "משפחה חדשה".

13 בנובמבר 2023

לכבוד:
אלוף יניב עשור
ראש אכ"א, צה"ל
באמצעות דוא"ל

הנדון: שימור פיריון חיילים במקרה של אסון

נכבדי,
הריני לפנות אליך כדלהלן:

מלחמת "חרבות ברזל" העלתה לסדר היום הציבורי את רצונם של חיילים ואזרחים רבים לאפשר להם המשכיות באמצעות שימוש בזרעם, במקרה של פגיעה קטלנית.
ב-10 באוקטובר 2023 בעקבות מצב המלחמה, הנחתה היועמ"שית לממשלה במסגרת הוראת שעה את גורמי המדינה לאפשר לבני המשפחה לבקש לשאוב זרע מאדם שנפטר (לרבות חייל שנהרג) גם בלי צורך לפנות לבית משפט לקבלת צו (הנחיות היועמ"ש לממשלה 1.2202 בדבר נטילת זרע לאחר המוות ושימוש בו).

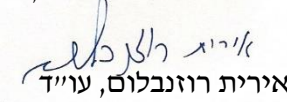
בהתאם, לאחרונה מסר צה"ל כי רשויות הצבא מודיעות למשפחות החללים באופן יזום על זכותן לבקש לשאוב זרע, ואני מברכת על כך.

אולם יש להדגיש, כי שאיבת הזרע, המתבצעת בסמוך לאחר המוות, היא רק השלב הראשוני - ועל מנת לעשות שימוש בזרע שהופק מן המנוח לצורך הפריה, קיימת חובה לפנות לבית המשפט ע"מ לקבל צו שיפוטי שמתיר זאת. המשפחה תהיה חייבת להוכיח את רצון המנוח, ובית המשפט ידרוש לראות ממצאים וראיות לגבי אישורו לשימוש בזרעו לאחר מותו.

אשר על כן, **בקשתנו היא שתיידעו כל חייל המעורב בלחימה על זכותו להביע את רצונו שיעשה שימוש בזרעו, ככל שייפגע פגיעה קטלנית.**

על מנת להקל על חיילים בשירות סדיר וחובה, יזמנו את מיזם אָחְרִי, המאפשר לכל חייל לאשר שאיבת מטען גנטי, במקרה של אסון, תוך הצהרה כי הוא מבקש ליצור חיים חדשים.
באמצעות מיזם זה (המוגש כמסמך אלקטרוני) הבקשה הינה פשוטה וללא עלות, והיא עולה בקנה אחד עם דרישות החוק. הדבר ימנע פרשנויות שונות ותהיות באשר לעמדתו של המנוח.
אני סבורה שכל חייל בסדיר ובמילואים, הורים ובני זוג, צריכים להכיר אפשרות זו.
גם רשויות צה"ל לא יצטרכו להתמודד מול שאלות מורכבות מצד משפחות שכולות בנושא זה, וכל משפחה תוכל לקבל החלטה בעצמה על פי צו מצפונה.

בברכה ובמלוא הכבוד,

אירית רוזנבלום, עו"ד
מייסדת "משפחה חדשה"